

SİVİL TOPLUM BULUŞMASI

SİVİL TOPLUM BULUŞMASI SONUÇ RAPORU

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI

MAYIS, 2014

Destekleyenler:

SİVİL TOPLUM BULUŞMASI

SİVİL TOPLUM BULUŞMASI SONUÇ RAPORU

Türkiye’de ve TR83 Bölgesi’nde sivil toplum örgütlenmelerinin mevcut yapılarının ve geliştirilmesi için neler yapılması gerektiğini tartışmak ve ulusal ve yerel sivil toplum örgütlerini bir araya getirmek amacıyla 16 Nisan 2014 tarihinde Sivil Toplum Buluşması Samsun’da Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından düzenlenmiştir. Toplantı ile Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat illeriyle beraber tüm Türkiye’den pek çok farklı sivil toplum örgütünün temsilcileri ile lise ve üniversite öğrencileri Samsun’da buluşmuştur. Açılış konuşmalarını OKA Genel Sekreteri Mevlut ÖZEN, Amasya Üniversitesi Rektörü ve OKA Kalkınma Kurulu Başkanı Prof. Dr. Metin ORBAY, AB Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Dr. Burak ERDENİR, Samsun Valisi Hüseyin AKSOY yaparken, *Türkiye’de Sivil Toplumun Yapısı: Mevcut Durum ve Geleceğe Dair Öngörüler*, *Sivil Topluma Yönelik Destekler ve Yerelde Sivil Toplum: Başarılar ve Zorluklar* oturumları gerçekleştirilmiştir.

Türkiye’de Sivil Toplumun Yapısı: Mevcut Durum ve Geleceğe Dair Öngörüler

Türkiye’de sivil toplumun gelişim süreci ve mevcut durumunun tartışıldığı oturumda Genç-Tur’dan Hülya Denizalp kolaylaştırıcılığında TÜSEV, Sosyal İnovasyon Merkezi, İçişleri Bakanlığı ve Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından sunumlar gerçekleştirilmiştir.

Destekleyenler:

SİVİL TOPLUM BULUŞMASI

vakıflarla yapılan 209 sözleşme sonucunda 22 milyon Avro'nun üzerinde mali destek sağlanmıştır.

- 2012 verilerine göre veren 4.664 vakıftan yaklaşık %40'nın ücretli çalışanı bulunmaktadır. Vakıflarda ücretli çalışan sayısı 16,000'in üzerindedir.

İçişleri Bakanlığı, Özer KAYA

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı tarafından Dernekler için yapılan yeni kanun tasarısı ve getirdiği yenilikler sunulmuştur. Buna göre;

- Kuruluş için gerekli üye sayısı derneklerde 7'den 3'e, federasyonlarda 5'ten 3'e indirilerek kolaylık sağlanmıştır.
- Yönetim Kurulu asgari üye sayısı da 5'ten 3'e indirilmiştir.
- Dernek tüzüklerinde bulunması gereken hususlar azaltılarak, kuruluş işlemleri kolaylaştırılmıştır.
- Yabancı vakıfların ülkemizdeki faaliyetleri ile ilgili hukuki boşluk giderilmiştir.
- Kamu kurumlarının derneklerle yaptıkları ortak projelere sağladıkları katkı oranına ilişkin sınırlama kaldırılmıştır.
- Platform oluşturulmasına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- İdari para ceza miktarları azaltılmış ve bazı idari para cezaları için önce uyarı yapılması usulü getirilmiştir.
- Sivil toplum kurulu oluşturularak, karar alma süreçlerine STK'ların aktif katılımı sağlanmıştır.
- Dernekler Dairesi Başkanlığı, Sivil Toplum Kuruluşları Genel Müdürlüğüne dönüştürülmüştür.

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, İ. Ethem ŞAHİN

TR83 Bölgesi'nde sivil toplum kuruluşlarının mevcut durumu ve iyileştirilmesi için belirlenen strateji ve eylemleri sunulmuştur. Bu kapsamda öne çıkan konular;

Destekleyenler:

Sivil Topluma Yönelik Destekler

Sivil topluma yönelik desteklerin tartışıldığı ikinci oturumda Özel Sektör Gönüllüleri Derneği'nden Başak Güçlü'nün moderatörlüğünde Avrupa Birliği ve ulusal kaynaklı sivil topluma sunulan mali ve teknik destekler Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu, Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, Kalkınma Bakanlığı ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Derneği tarafından sunulmuştur.

SİVİL DÜŞÜN, Cengiz ÇİFTÇİ

- AB, Türkiye'de politika oluşturma ve yasal gündemin belirlenmesinden ortak tercihler yapılmasında **bireylerin aktif katılımını** teşvik etmeyi; daha **dinamik** bir sivil toplum, oluşturulmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.
- AB'nin Türkiye'deki sivil toplum destekleri hibe destekleri ve teknik destek olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.
- Hibe bileşeninde insan hakları, engelli hakları, ifade özgürlüğü gibi bireylerin haklarının genişletilmesine ilişkin alanlarda programlar oluşturulmuştur.
- Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Aracı programı kapsamında 160'ı aşkın proje desteklenmiştir. Bunların arasında 17 makro/küresel hibe ile 90 mikro/ülke bazlı hibe yer almaktadır. Hali hazırda sayısı 40'ın üzerinde proje devam

SİVİL TOPLUM BULUŞMASI

etmektedir. AB'nin program desteğinin her sene 3 milyon avro olarak 2017 döneminin sonuna kadar devam etmesi öngörülmektedir.

- Sivil Düşün programı AB'nin bir başka sivil toplum destek aracıdır. Program 2012 yılında başlanmıştır. Programın bileşenleri Aktivist Destek Programı, Mikro Hibe Dağıtım Mekanizması, Ağlar ve Platformlar Hibe Programı, İletişim ve Görünürlük Çalışmalarıdır. 139 proje Şubat 2014 itibariyle onaylanmıştır.

Sivil Toplum Geliştirme Merkezi, Özge KONURALP

- Sivil Toplum Geliştirme Merkezi (STGM), 2004 yılında sivil toplumu ve katılımcı demokrasiyi güçlendirmek isteyen bir grup sivil aktivist tarafından kurulmuştur.
- STGM'nin öncelikli hedef kitlesini insan hakları, çocuk hakları, engelli hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadın hakları, kültür/sanat ve çevre alanlarında faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri oluşturmaktadır. Yerel destek merkezleri İzmir, Eskişehir, Adana ve Diyarbakır'da bulunmaktadır.
- Genel Kapasite geliştirme eğitimleri kapsamında **2280** sivil toplum örgütü temsilcisinin katılım sağladığı **94 eğitim** gerçekleştirilmiş, örgütlerin ihtiyaçlarına göre Hak Temelli Yaklaşım, Savunuculuk, Ayrımcılık ve Ayrımcılıkla Mücadele, Stratejik Planlama, Gönüllü Yönetimi, Kampanya, İletişim ve STÖ Yönetimi alanlarında eğitimler verilmiş ve yerinde kurumsal destekler gerçekleştirilmiştir.
- Sivil toplumun kapasite gelişimi için 23 yayın yapılmıştır.
- 2009 yılından bu yana STÖ festivali düzenlenmektedir.

Kalkınma Bakanlığı, Kazım KOŞAL

- 10. Kalkınma Planı'nda belirlenen Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum ekseninde sivil topluma ilişkin tedbirler Güçlü Kamu Yönetimi – Güçlü Sivil Toplum başlığı altında verilmektedir.
- Sosyal Destek Programı (SODES) GAP bölgesinde bulunan 32 il için 2013 yılında uygulanmış ve STK'lara 291,2 milyon (%33) kaynak tahsis edilmiştir.
- Kalkınma Bakanlığı koordinasyonunda olan kalkınma ajanslarının kalkınma kurulları arasında en fazla sivil toplum örgütü temsilcisine İstanbul sahipken en az üyeye Dicle Kalkınma Ajansı sahiptir.

Destekleyenler:

SİVİL TOPLUM BULUŞMASI

- Son 5 yılda 150 firmanın 165 Kurumsal Sosyal Sorumluluk projesi KSS pazaryerine katılmış, Sivil Toplum – Özel Sektör’ün gönüllü buluşması yapılmıştır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hilal ÜNSAL

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı IPA çerçevesinde sorumlu olduğu İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı kapsamında sivil toplum örgütleri yararlanabileceği ve kapasite geliştirmelerine katkı sağlayacak operasyon ve hibe programlarını yürütmektedir. Buluşmada bu destekler hakkında bilgi verilmiştir.

- İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programı altında İstihdam, Eğitim, Hayat Boyu Öğrenme, Sosyal İçerme başlıkları altında çeşitli destekler verilmektedir.
- İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Operasyonel Programının 2007-2013 yılları için ayrılan toplam bütçesi 557,4 milyon avro olmuştur.
- *İstihdam* ekseninde kadın ve genç istihdamının artırılması, kayıtlı istihdamın teşvik edilmesi, kamu istihdam hizmetlerinin kalitesinin artırılması tedbirleri;
- *Eğitim* ekseninde başta kadınların olmak üzere okullaşma oranlarının artırılması, Mesleki ve teknik eğitiminin içeriğinin ve niteliğinin iyileştirilmesi;
- *Hayat Boyu Öğrenme* ekseninde hayat boyu öğrenme için gerekli olan beceri ve yeterliliklerin geliştirilmesi, İşçi ve işverenlerin uyum yeteneğinin artırılması,
- *Sosyal İçerme* ekseninde Dezavantajlı kişilerin istihdam edilebilirliğinin artırılması, işgücü piyasasına erişimlerinin kolaylaştırılması, İşgücü piyasası ve sosyal koruma alanındaki kurumlar ve mekanizmalar arasında daha iyi bir koordinasyon sağlanması tedbirleri bulunmaktadır.

Destekleyenler:

SİVİL TOPLUM BULUŞMASI

- Gönüllü olarak gençlerle çalışarak aktif, sorumlu yurttaşlık bilincinin geliştirilmesi, gençlerin karar alma ve uygulama süreçlerine katılımlarının sağlanması hedeflenmektedir.
- Gençlerin katılımlarının artırılması için gerekli donanım ve özgüvenlerinin artırılması, kurumların katılım için daha çok fırsat sunması gerekmektedir.

Muş Kadın Çatısı Derneği, Nurcan Çetinbaş

Muş Kadın Çatısı Derneği kadınların demokratik, eşitlikçi ve barışçıl bir toplum düzeninin kurulması ve korunması sürecine özgür bireyler ve eşit yurttaşlar olarak etkin ve yaygın katılımını desteklemeyi amaçlamaktadır. Dernek çalışmalarının yanı sıra toplantıda sivil toplumun yaşadığı zorluklar özetlenmiştir.

- Yerel yönetimlerdeki katılımcı karar almadaki eksiklikler STK'larla ortak çalışmalar yürütmeyi engellemektedir. Yerel yönetimler istediklerinde kendi seçtiği STK'larla çalışmaktadırlar.
- Özellikle kadın dernekleri, var olan cinsiyet rolleri, cinsiyetin iktidarın dönüştürücüsü olarak sınıflı yapılanması, sosyal politikaların eksikliği gibi çeşitli nedenlerle destek almakta zorluk çekmektedir.
- Karar vericiler arasında kadınların veya kadın bakış açısının yeterince olmaması nedeni ile kadın çalışmalarının anlaşılmaması ve engellenmesi önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Dernekler AB kaynaklı fon kaynaklarına yönelik proje hazırlama kapasitelerinin düşüklüğüne bağlı olarak proje hazırlayamamakta, hazırlandığında ise muhasebe ve teknik/mali raporlama gibi konularda zorlanmaktadır.
- Ulusal fon desteği sağlayan kuruluşlar önceliği ulusal çalışan örgütlere vermektedir.
- Yerelde STK faaliyetleri için sponsorluk anlayışı gelişmemiştir.
- Maddi yetersizlikler nedeniyle kira, elektrik, su, bilgisayar, çalışan gibi en temel ihtiyaçlar karşılanamamaktadır.

Destekleyenler:

SİVİL TOPLUM BULUŞMASI

- Dernek üyelerinin çalışma alanlarının iyi tanımlanmamış olması ve çalışan sayısının az olması nedeni ile iş yükünün çok olmasından kaynaklı iç çatışmaların meydana gelmektedir.
- Belirlenen sorunların çözümüne yönelik yerel yönetimlerin demokratik işleyişlerinin güçlendirilmesi, eşitlikçi, şeffaf, katılımcı, bağımsızlığa saygılı, tarafsız, erişilebilir ve iletişime açık yapılar haline getirilmeleri gerekmektedir.
- Sivil toplum kuruluşları kendi aralarında iletişimlerini güçlendirerek kendi alanlarında faaliyet gösteren diğer STK'larla işbirliğini artırmalı ve ortak taleplerini güçlendirmelidirler.
- Hibe desteği veren kuruluşların başvuru koşullarını ve başvuru formlarını kolaylaştırması, başvuru dilinin Türkçe olması, hibe veren kuruluşların yerelin hassasiyetlerini düşünerek hareket etmesi, profesyonel yazıma değil STK'nın araştırılmasına önem verilmesi önerilmektedir.
- Deneyim aktarımı için ulusal bazda çalışan STK'lardan yardım alması, yerel, ulusal ve uluslararası fonlardan faydalanmak için gerekli araştırmaların yapılması önerilen diğer eylemlerdir.

Hayat Sende Gençlik Akademisi Derneği, Abdullah OSKAY

Hayat Sende Gençlik Akademisi, 2007 yılında devlet korumasında yetişen bir grup idealist genç tarafından kurulmuştur. Yapılan sunumda derneğin yaptığı çalışmalar sunulmuş ve sivil topluma ilişkin öneriler getirilmiştir.

- Devlet korumasında yetişen gençlerin imkânlarının geliştirilmesi için hak temelli bir yaklaşım sivil toplum tarafından benimsenmelidir.
- Sivil toplum örgütleri kaynak geliştirmede proje tabanlı hibeleri almadan çok kurumlarla protokol imzalayarak ortak çalışmalar yürütmelidir. İşbirliği ağlarının geliştirilmesi önemlidir.
- Sivil toplumun başarılı olması için yereli iyi bilmesi ve yerele özgü eylemler geliştirmesi gerekmektedir.
- Sivil toplumun proje yürütme çabasından daha çok ağ oluşturma, mevcut ağlara katılma gibi faaliyetlere önem vermesi gerekmektedir.

Destekleyenler:

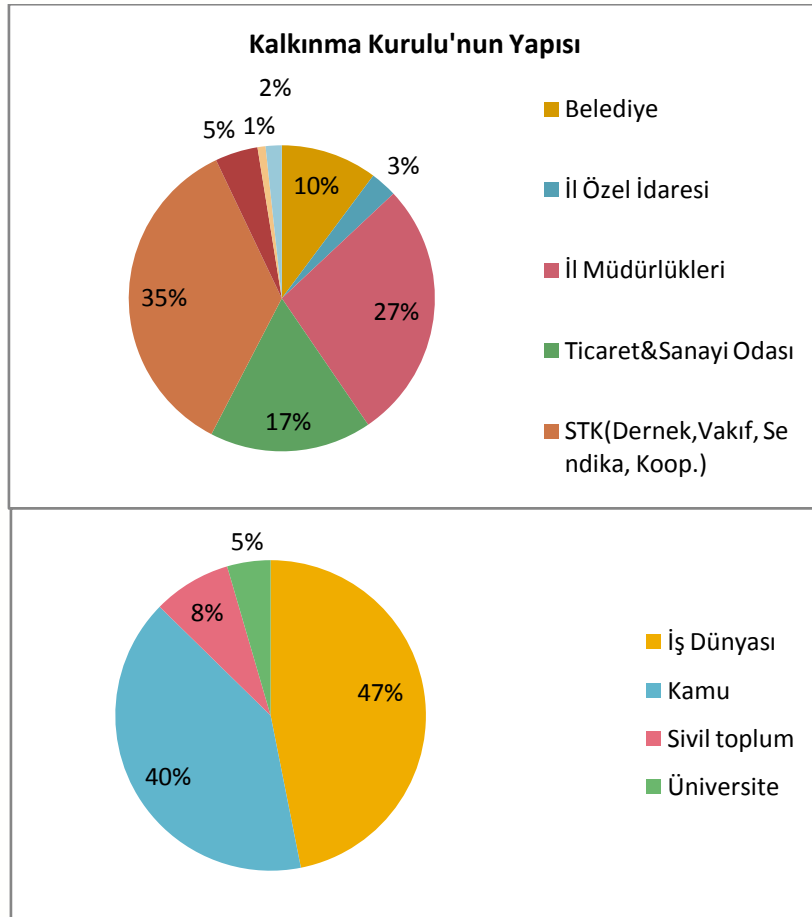
SİVİL TOPLUM BULUŞMASI

KALKINMA AJANSLARI VE SİVİL TOPLUM

Buluşmada konuşmacılar Kalkınma Ajansları ile sivil toplum işbirliği ile ilgili noktalara değinmişler, Kalkınma Bakanlığı ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk Derneği tarafından Ajanslara çeşitli istatistikler sunulmuştur.

- **Kalkınma Kurullarında** sivil toplum temsili henüz istenilen seviyede değildir. Kalkınma Kurullarında STK'lar dernek, vakıf, sendika, kooperatif gibi yapılar da dahil olmak üzere %35 oranında yer almıştır. En çok temsil edilen kurumlardan biri %27 ile il müdürlükleri olmuştur. Sivil toplumun temsili ilk bakışta yüksek görünse de STK yapıları incelendiğinde iş dünyasına yönelik örgütlenmeler olduğu fark edilmektedir.

Kaynak: Ali Ercan ÖZGÜR, 2014

Destekleyenler:

SİVİL TOPLUM BULUŞMASI

- Kalkınma kurulları arasında en fazla sivil toplum örgütü temsilcisine İstanbul (69) sahipken en az üyeye Dicle Kalkınma Ajansı (26) sahiptir.
- **Yönetim Kurullarında** sivil toplum temsil edilmemektedir. 5449 sayılı kanunda tek ilden oluşan bölgelerde kalkınma kurulu tarafından özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşlarından seçilecek üç temsilciden oluşacağı belirtilirken, diğer bölgelerde sadece ticaret ve sanayi odası başkanları bulunmaktadır.
- Ajansların sunduğu **mali desteklerden** sivil toplum örgütlerinin, özellikle hak temelli çalışan örgütlerin yararlanma oranları düşük kalmaktadır.

2008-2013 döneminde 276 projeye 56,1 Milyon TL kaynak

En fazla destek İSTKA (57 projeye 28,3 Milyon TL)

En düşük destek ORAN (1 projeye 97 Bin TL)

Proje başına en yüksek destek 1,59 milyon TL (İSTKA tarafından Tüm Telekomünikasyon İş Adamları Derneğine)

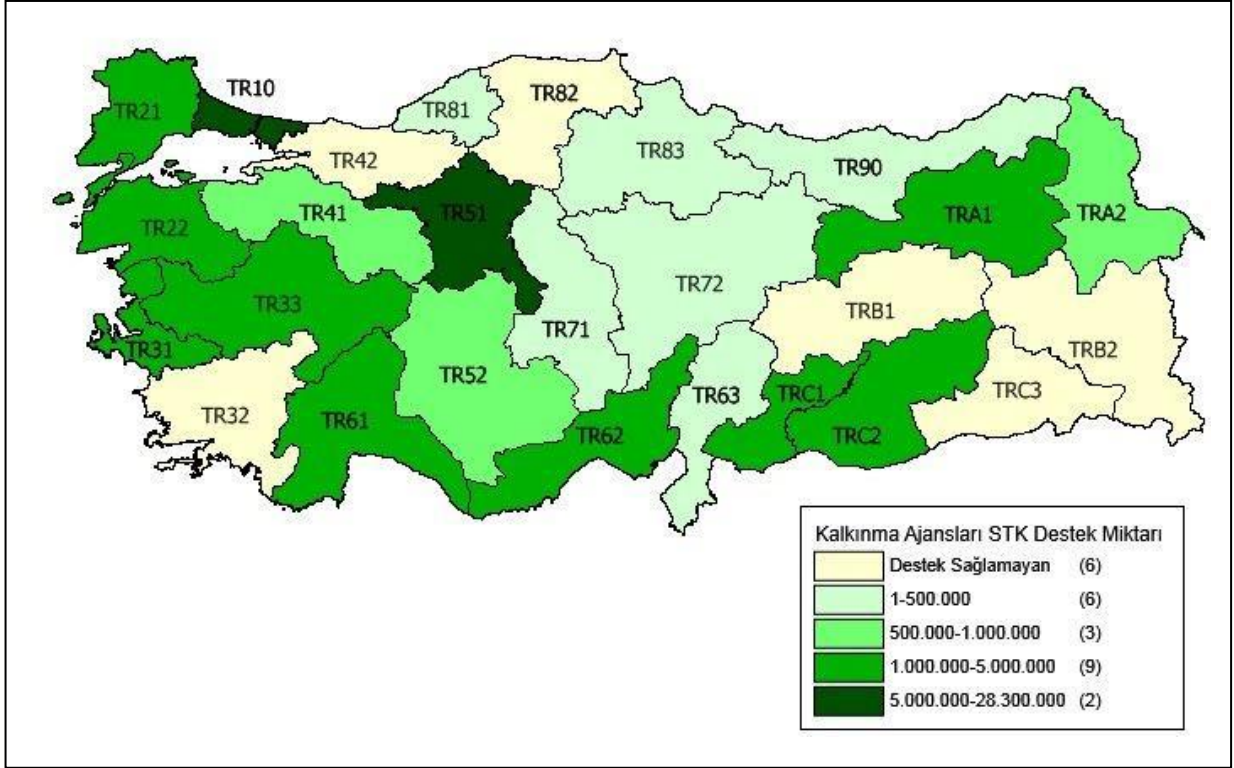
Proje başına en düşük destek 21.491 TL (ÇKA tarafından TOSYÖV- Türkiye Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler, Serbest Meslek Mensupları ve Yöneticiler Vakfı Mersin Şubesine)

Destekleyenler:

Kalkınma Ajansları Tarafından Sağlanan Destek Tutarları

Kaynak: Kalkınma Bakanlığı, 2014

- Doğrudan faaliyet desteği incelendiğinde destek sağlayan 21 Ajans olduğu görülmektedir.

2008-2013 döneminde 150 projeye 7,17 Milyon TL kaynak

En fazla destek ANKARAKA (21 projeye 896 Bin TL)

En düşük destek AHİKA (1 projeye 53 Bin TL).

Proje başına en yüksek destek 86 Bin TL (DOKA tarafından Trabzon Doğa Sporları İhtisas Kulübü ve Derneğine)

Proje başına en düşük destek 2.662 TL olup (KARACADAĞ KA tarafından YAKODER /Yatırımcı Koordinasyonu Geliştirme ve Destekleme Derneği)

